

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1174-

18. desember 2023

Avtale mellom Sør-Fosen sijte og Fosen Vind DA - statens bidrag og innstilling av omgjøringsprosess

Jeg er glad for at meklingen har ført frem til en enighet mellom Sør-Fosen sijte og Fosen Vind DA. Fosen-saken er krevende og har påført reindriften på Fosen en stor belastning. Regjeringen har derfor beklaget menneskerettsbruddet som Høyesterett har lagt til grunn at konsesjonsvedtakene innebærer.

Jeg viser til Høyesteretts dom i Fosen-saken 11. oktober 2021, og departementets varsel om omgjøring i brev av 13. desember 2021. Høyesterett avviste 11. oktober 2021 saken om utmåling av ekspropriasjonserstatning til reindriften på Fosen, med den begrunnelse at konsesjons- og ekspropriasjonsvedtakene var ugyldige. Høyesterett la til grunn at vindkraftutbyggingen ville ha en vesentlig negativ effekt på reieneiernes mulighet for å utøve sin kultur på Fosen. Høyesterett fant videre at de avbøtende tiltakene i konsesjonene ikke var tilstrekkelige til å unngå vesentlige negative konsekvenser for reindriften i området, og at vedtaket derfor var i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27.

Det er statens ansvar å sikre rettighetene etter SP artikkel 27. Staten har også en plikt til å sørge for at en krenkelse av konvensjonen repareres, og en rekke ulike tiltak vil kunne være relevante for å oppnå dette. Det vil ofte kunne være behov for at staten iverksetter eller pålegger tiltak, men krenkelsen kan også repareres ved at det kommer i stand alternative løsninger mellom de berørte private parter eller gjennom en kombinasjon av en avtalebasert løsning og statlige tiltak. Minoritetens deltakelse i beslutningsprosessen og samtykke til nye tiltak eller avtaler, vil være et tungtveiende moment i vurderingen.

Olje- og energidepartementet initierte i april 2023 en meklingsprosess som et alternativt spor til den varslede omgjøringsprosessen. Meklingene mellom de to siltene i Fosen reinbeitedistrikt og de respektive vindkraftselskapene ble igangsatt i mai, og har vært ledet av riksmekler Mats Ruland, sammen med tingrettsdommer Hanne Sofie Bjelland og reindriftsutøver Tom Lifjell. En mekling gir, sammenlignet med en ordinær forvaltningsprosess, større mulighet til å finne alternative løsninger. Partene har også selv i større grad kontroll på løsningen.

Meklingen mellom Fosen Vind DA og Sør-Fosen siltje har resultert i en minnelig avtale mellom disse partene.

Avtalen innebærer at Fosen Vind DA skal bidra til å sikre videre reindrift i Sør-Fosen siltje, avbøte driftsmessige ulemper, samt gi et grunnlag for fremtidig kulturutøvelse for Sør-Fosen siltje i et generasjonsperspektiv. For å oppnå dette har Fosen Vind forpliktet seg til å stille et vesentlig økonomisk bidrag til disposisjon for tiltak for reindriften i Sør-Fosen siltje. Midlene skal også finansiere tiltak som kan sikre at Sør-Fosen siltje kan ta i bruk et tilleggsareal for vinterbeite utenfor Fosen reinbeitedistrikt.

Sør-Fosen siltje samtykker på sin side til at Fosen Vind DA gis adgang til å fortsette å benytte området på Storheia til vindkraftproduksjon frem til utløpet av inneværende konsesjonsperiode. Etter konsesjonsperiodens utløp kan det i utgangspunktet søkes om fornyelse av konsesjonen. Partene har i den forbindelse avtalt at Sør-Fosen siltje skal gis en vetorett til å bestemme om rettighetshaverne skal søke om fornyelse av konsesjon for vindkraftproduksjon på Storheia etter utløpet av gjeldende konsesjonsperiode, med tilhørende betingelser og forutsetninger.

Staten har hele tiden uttrykt overfor partene at staten også vil bidra til en omforent løsning. En forutsetning for dette er at arealkonflikten på Sør-Fosen løses og at avtalen ivaretar rettighetene reindriften har etter SP artikkel 27. Partene har anmodet om at staten påtar seg ansvaret for nødvendige prosesser for å skaffe til veie et tilleggsareal for vinterbeite for Sør-Fosen siltje. Staten har imøtekommet dette ønsket, og vil i lys av avtalen mellom partene gjennomføre en prosess med sikte på å skaffe til veie et tilleggsareal for vinterbeite som kan stilles til reindriften disposisjon fram til utløpet av inneværende konsesjonsperiode. Det tas forbehold om Stortingets samtykke til de økonomiske forpliktelsene knyttet til arealprosessen og leie av beiteareal.

Staten anerkjenner at selskapene som har en avtalefestet rett til å tre inn i Fosen Vinds rettigheter etter inneværende konsesjonsperiodes utløp, vil samarbeide med Sør-Fosen siltje om en plan for hva som skal skje med driften av vindkraftanlegget, og at dette vil ha betydning for hvordan vindkraftområdet disponeres etter konsesjonsperiodens utløp. Vurdering av behov for tilleggsareal for vinterbeite etter inneværende konsesjonsperiodes utløp vil være en del av dette samarbeidet.

Avtalen mellom Fosen Vind og Sør-Fosen sijte sikrer Sør-Fosen sijte nødvendige forutsetninger for videre samisk reindrift og kulturutøvelse gjennom inneværende konsesjonsperiode. Den avtalte vetoretten over vindkraftanleggets videre drift etter utløpet av konsesjonsperioden, gir reindriften en medbestemmelsesrett over fremtidige løsninger. Selskapene som har rett til å tre inn i Fosen Vinds rettigheter etter inneværende konsesjonsperiode, kan ikke søke forlengelse eller fornyelse av konsesjonen uten sijtens samtykke.

De økonomiske ytelsene vil skape et solid fundament og sikkerhetsnett for næringsutøvelsen med tilhørende utgifter, og gir Sør-Fosen sijte forutsigbarhet i den daglige driften og for planlegging i et lengre perspektiv.

Med bakgrunn i den inngåtte avtalen mellom partene, er det etter departementets vurdering ikke grunnlag for å iverksette en omgjøring av konsesjonsvedtaket til Storheia vindkraftverk, som varslet i brev av 13. desember 2021. Det legges særlig vekt på Sør-Fosen sijtes samtykke til at Fosen Vind DA benytter arealene som berører reindriften beiterettigheter, og sijtens vurderinger av at de avtalte tiltakene gjør det mulig å videreføre og utvikle den samiske reindriften i et generasjonsperspektiv. Etter departementets syn har avtalen resultert i en løsning for fortsatt vindkraftproduksjon på Storheia uten at det medfører vesentlige negative konsekvenser for reindriften kulturutøvelse. Dette innebærer at det ikke foreligger en krenkelse av SP art. 27. Departementet innstiller derfor videre behandling av omgjøringssaken.

Staten vil innen kort tid sette ut et oppdrag om å kartlegge mulige tilleggsareal for vinterbeite utenfor Fosen reinbeitedistrikt. Staten vil deretter i forståelse med reindriften vurdere aktuelt areal, slik at det sikres at Sør-Fosen Sijte mener arealet er egnet. Et aktuelt areal må være egnet som vinterbeite og må ligge i akseptabel transportavstand fra Sør-Fosen. Arealet må ha en slik beskaffenhet at det oppfyller kravene i reindriften § 8. Det legges videre opp til en reguleringsprosess for å legge til rette for reindrift i det aktuelle området, og at staten tar ansvar for at det inngås avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere. Det tas sikte på at et ev. tilleggsareal skal kunne tas i bruk av Sør-Fosen sijte vinteren 2026/2027. Flere departementer vil være involvert på de ulike stegene i en slik forvaltningsprosess.

Det følger av avtalen at Fosen Vind DA og Sør-Fosen Sijte vil etablere en oppfølgingsgruppe for avtalen. Staten vil informere gruppen om status for arbeid med arealprosessen ved behov.

Jeg vil avslutningsvis takke partene for et konstruktivt samarbeid om meklingsprosessen, og rette en særlig takk til meklingsteamet som har ledet denne prosessen frem til sin løsning.

Med hilsen

Terje Aasland

Adresseliste

Fosen Vind DA

Sør Fosen Sijte v/Leif Arne Jåma

Kopi

Advokatfirmaet Brønner & Co DA

Advokatfirmaet Hjort DA

Sametinget

NRL